

Latweeschu Alwises.

Nr. 34. Zettortdeenà 21. August 1852.

Behl kahdas sinnas par Kattohlu
fkoohlalm Illukstes aprinki.

Jau daschu reisi schè irr peeminnetà ta fkoohla,
fo us Illukstes zeeniga Dekana kunga ruhpi-
naschanu tas zeenigais Schlofsberga dsimts-
kungs Grahws Sibbergs us sawa polwerka
Dannenpeld, kahdu wersti no Illukstes preeksch
pahri gaddeem eezehlis, fur no winna mui-
schahm 25 puifchi, no kurreeem daschi arri jau
jaannektu kahrtà, daschàs leetàs skaidrà Lat-
weeschu wallodà dsikkaf tohp ismahziti, no
kurrahm mahjàs zitti behrni ne fo ne sinn.
20tà Merz schè nu bija fkoohlas-behrnu pahr-
klaufinaschana, us fo arri pats zeenigs Grah-
wa kungs ar sawu wezzaku dehlu, zeenigs
Dekana kungs Samulewitsch, un arri Herr-
manna kungs, kas ta nelaita Dweetes dsimts-
kunga, Grahwa Sibberga muischas walda,
bij atnahkufchi. Preeksch pahrklaufischanas
fkoohlas-behrni no galwas Deewa-luhgschanu
noturreja, un tad fkoohlas-dseefmu us 2 balsim
nodsedaja. Pehz tam zeenigs Dekana kungs
winnus pahrklaufinaja par tizzibas-mahzi-
bahm, tad pats zeenigs Grahwa kungs teem
likka zittus triju skaittu rehliniaus, kà arridsan
ar skaittu-dakkahm isrehkinah, winnus par
femmes-apraktischanu iswaijaja, un winnu
rakstus pahraudsija. Prohjam braukdam
winsch, par to pateizahs, kà behrni effoht
labbi mahziti, un arri paschi usmannigi un
muddigi pee mahzischanas bijufchi, kadeht
winsch tohs tad us sawu turvu muischu ais-
aizinaja, un tohs tur gahrdi pameeloja. —
16 behrni jau irr no schihs fkoohlas islaisti. —
Par teem behrneem, kas zauru gaddu schinni
fkoohla mahzahs, no Schlofsberga un Dwee-
tes zeenigeem leelkungeem irr lohpa isdohts:
89 puhri rudsu, 8 puhri meeschu, 15 puhri

putraimu, 47 puhri ausu, 17 puhri firnu,
6 puhri eefala, 30 pohdi fahls un 129 rub.
70 kap. f. — Tapatt Dannenpeltes ohtrà gallà
fkoohla irr eerikteta preeksch 50 nabbageem bah-
rinu-behrneem, kas no 1ma November lihds
Zohrgeem no weenas prahtigas feewas ap-
paksch ta fkoohlmeistera Weinberga usraudsi-
schanas eeksch Mehseknesechu wallodas grah-
matu lassischanas, un eeksch pahtareem tohp
mahziti, un par kurru usturru no muischas
fcho gadd tikke istehreti 50 puhri rudsu, 19 p.
meeschu, 8 p. firnu, 5 p. ausu, 12 pohdu fahls,
52 p. kartuppetu, 2 kubbuli kahposta un 74 f.
rubli. Ta nelaita Dweetes zeeniga dsimtskunga,
ta Grahwa Konstantin Sibberga kunga wahr-
dà, un no Liksnas Grahwa kunga Indrikka
Sibberga wahrda par winnu kauschu bahri-
neem us fcho fkoohlu tikka dohti 108 p. rudsu,
43 p. meeschu, 12 p. firnu, 11½ p. ausu,
22 pohdi fahls, 95½ p. kartuppetu, 3 kub-
buli kahpostu un 76½ rub. f.

Us zeenigu Dekana kunga luhgschanu arri-
dsan Schedera muischas zeenigs kungs Brinken
preeksch saweem laudim Kattotu fkoohlu irr
eezehlis, fur behrni par seemu pohlisti tohp
mahziti, un pee Deewa-atsischanas peewesti.
Tapatt arri Jaunjelgawas aprinki Menku
muischas zeenigs kungs Dihwel, kam arridsan
Kattotu laudis irr, teem pascheem fkoohlu eerik-
tejis. — Lai Deews scheem augsti zeenijameem
kungeem un wisseem teem, kas pee ta palihds,
kas gahda un ruhpinajahs, sawus kautinus
no dsikkas tumfibas israut un pee prahta-gai-
schibas un firds-swehtischanas peewest, to at-
makfa ar sawu baggatu swehtibu!

Illukstes Kattotu draudses leelumu wifs-
labbak no scheem skaitkeem atsihs. Tur tikka
kristiti 323 behrni, 240 eefwehtiti, 6572 gahja

pee fw. Deewa-galda, 93 pahri tikka salaulati, 9637 dwehseles bija wiffa draudse un 195 behni apmekleja skolas. — Rà tas zeenigs Dekana kungs tè no wiffa spehka publejabs par sawas draudses garrigu un laizigu labklahschanu gahdaht, tas arri no schahm leetahm wehl redsams. Illukstes kapfehtha jau ilgus gaddus stahweja bes wiffas apkohpschanas pawiffam aislaista. Tur ne bija ne sibmes no walles, woi fehtina, un lohpi un zuhlas tur aplahrt staigaja, no kurrahm dasch kappa-kalninsch tappe usrahts un apkehstis. Gan daudsi bija, kas to redseja, ka tas nepareisi, bet neweens ne gribbeja scho apkohpschanu usnemtees, tapehz ka ta dauds maksaschoht. Tad isgahja ruddeni, likka par sawu uaudu smukku jaunuu walli aptaisiht, dsikku grahwi aplahrt rakt, un pee ta wezza peelaide wehl ohtru tik leelu gabbalu klah, kas winnam no sawas pufses pahri par 50 rub. maksaja. 1mà April m. d. schi kapfehtha no jauna tikka eefwehtita. Papreeksch wairak ne ka 500 zilweki bija basniza sapulzejuschees, kas pehz schè pabeigtas Deewa-kalposchanas wiffi us kapfehthu dewahs, kur Dekana kungs scho weetuu ta trihsweeniga Deewa wahrda eefwehtija. — Illukste sawu ammatu usnemdamis wiasch tè arridsan atradde nabbagu-nammu, ko zeenigs Grahwa kungs Sihberg preeksch saweem laudim lizzis ustaisiht, bet kas ne bij ar labbu sinuu eerikthehts. Tanni pascha bija wehl daschi stipri zilweki, kas paschi gan wehl buhtu warrejuschi sawu pahrtikschanu pelnitees, un kas, jebschu tee schè wiffu dabbuja, kas teem wajadsigs, tomehr pa eelahm aplahrt staigaja deedeledami, un pa schenkehni dserdami. Tad Dekana kungs to redsedams isluhdsahs no Grahwa kunga leelaku nammu, un tuwaku pee basnizas, tur eerikteja wiffu pehz kahrtas, katram usdewe sawu tam eefpehjamu darbu, un zeeti aisleedse wiffu teem nepeklahjamu buhschanu. Schinni nammà taggad 32 nabbagi no Sihbergu muischahm tohp usturreti. Sawas pahrtikschanas deht tee no Dweetes muischas dabbuja 30 birkawas rudsumiltu, 15 puhru putraimu, 18 pohdus sabs,

60 puhrus kartuppeluu, 6 p. rudsu, 2 p. meeschu, 3 p. ausu un 15 fudr. rubtus. Ap pulksten 5 rihtos teem jazekahs, ap pufszel 6 rihtaluhgschanas jaturr, wassarà ap sefcheem, seemà ap septineem us basnizu ja-eet, 9 luhgschanas par dsihweem un mirruscheem jaturr, ap 12 maltite ja-ehd, ap 1 luhgschanas par saweem labbdarritajeem, no diweem lihds sefcheem saws darbs jastrahda, septinds ehd waffarinas un astonds eet gulleht. Katram schè gohdigi un skaidri jaturrahs, un jafargahs no aplahrt-wasaschanas un peedferschanas. Sa kas negohdigi usweddahs, tas pirmu un ohtru reisi tohp pahrmahzihts, un ja ne labbojahs, isdsihts un ne kad wairs ne peenemts. Prett saweem kungeem un waldineekeem teem buhs buht pasemmigeem un paklausigeem, tohs usdohtus darbus pareisi strahdaht, un katrà mehnesi weenu reisi pee Deewa-galda eet.

.. 9.

Swefchas semmes sinnas.

No Sprantschu semmes raksta, ka tur tai 13ta Juhni weetahm leeli pluddi zaur pehrkona-leetu bijuschi, kas leelu shahdi padarrijuschi, nammus, tiltus un zekus saplehdamu. Bez-uppe itt ahtri effoht lihds 16 pehdas pluhduse, ka tur kamehr 1810 gadda naw tahdus pluddus redsejuschi. Arri weens krohna ammatà stahwedams kungs un weens matrohsis tappuschi no pehrkona nosperti. Weenà weeta arri 100 pehdas dselscha-zekka dambis no uhdena israuts un magasihnes ispluddinatas.

E. F. S.

Rà kartuppelus katras mahjas warr no falla paglabbaht.

Kam pagrabs naw, tas wedd sawus kartuppelus us kahdu kalniau, eerohk tur bedre, un ne retti dsird, ka tee no besdeewigeem zilwekeem isfagti tohp, jeb bedre sapuhst, tapehz ka lupte ne warr iseet. Tad labbaki paglabba tohs lambari, rijà, schluhni jeb klehti, kur tillai no appalschas salns ne pee-eet. — Sedseni

tur, fur tohs gribbi glabbabt, meetus kahdu labbu pehdu no feenas nohst, peemihdi to starpu labbi zeeti ar salineem; us plahnu usberri pufs pehdas jeb kahdu masu sprihdi beesu kahrtinu smilfschu, berr tad farous kartuppelus kahdu pufs pehdu beesu kahrtu, apbahrsti tohs bischliht atkal ar smil-tim, berr atkal kartuppelus, un ta darri lihdf beigahm. Wirsu usberri kahdu pufs pehdas beesu kahrtu smilfschu, un kad falna rohnahs, tad usbahsi kahdu 2 pehdu jeb beesaku kahrtu falmu us teem. Us tahdu wihs paglabbati tawi kartuppeli drohfschi un labbi stahwehs.

—t—

* Riktigi atbildehts.

Skohlmeisters sehnam rehkinaschanu eerah-didams to jauta: „Zanni, zil tew irr pirkti pee roklahm un kahjahm?“ — Sehns brihtinu apdohmajees, fahf farous roklas pirktus skaitiht, un isstaitijis skohlmeistram atbild: „Pee roklahm irr 10.“ — Skohlmeisters: „Un zil pee kahjahm?“ Sehns: „Eo es ne finnu un ne warru taggad isstaitiht; jo Zuh redseht, mihtais skohlmeister, ka man taggad irr kahjas apautas.“

* * *

* Zimtigis ammat.

Pawejs wihrinsch luhdsahs dahwanu kahdam kungam pilfsata ar teem wahrdeem: „Luhdsami, zeenigs kungs, dohdeet jel dohdeet mannim kahdu dahwanu; jo muhsu ammat schinni laika par wissam ne bruhfejams un ne ka ne eenefs.“ Kungs: „Nu kas tad irr juhsu ammat?“ Wihrs: „Es esmu zimtigi mahzihts sneegu-schlippeletajs.“

* * *

* Samannigs ohrmannis.

No Sakfschu semmes stahsta schohs joblus: Tur kahds kungs leel fawâ muischa wif-fas ohsola-bambales, kas tam us laukeem daschu stahdi darrija, fakert, un tohs ar wehrdoschu uhdeni nopluzzinabt. Par puhru, kas tam tahs bambales fakertas atnesse, mafaja tas labbu naudas gabbalu. Ne ilgi eenahf

pee fchi kunga arri puhrmannis no zitta gab-bala un teiz, ka effoht dsirdejis, ka te ohsola-bambales pehrkoht, tadeht tas arri no far-wahm mahjahm kahdas pahris maifus pilnus atweddis, un gribboht tohs itt lehti pahrdoht; bet kungs tam ihfi atbildeja, ka swescha gab-bala fertas bambales ne pehrkoht, bet tikween te patt fertas. „Za,“ atbild ohrmannis, „tas man lohti schehl, ka tohs nabbaga putninus tik tablu esmu par wetti weddis; nu es winnus arri tuliht gribbu wakkam laist, lai tee prob-jam skreen.“ Kungs gan nu apkehras, ka tahs bambales taf us winna kaklu paliks, tadeht aismaksaja itt ahtri ohrmannim to naudu par tahm, lai tik tohs wakkâ ne laisch; bet pehdigi itt zeeti wehl puhrmannim peekoh-dinaja, lai wairs zittas bambales no farwas semmes us zittu reis preeksch pahrdohshanas ne atwedd.

E. F. C.

* Ne wifs irr selts, kas spihd.

1.

Wai seewinas, wai seewinas,
Zuh darreet wihreem gruhstibas;
Zil dasch lobs wihrs jaw scheslojees,
Ka lauliba tas eedewees.

2.

Jo kilbas, dumpji ne beidsahs,
No mahjahm laime aistheidsahs,
Tam dehl ka seewa ne klausu,
No wihrs tai mihi nuddina.

3.

Kamebr juhs meitas wainagos,
Un teewos, lepnos lindrakos,
Zuh patihkamas leekatees,
Un klausigas arr' schkeetatees.

4.

Tad fakteet juhs: „Mans engeliht,
Tu, mihtais selts-puisenibt,
Nabz kuhpsfischu tew aztinahs,
Un tawas mihtas rohjinahs.“

5.

„Tew klausfischu, tawo bubschu es,
Tu mannim mihtsch paleefam eff!
Es tew us roklahm nessatu,
Patt nahwe preeksch tew ee-ecty!“ —

6.

Bet tilko wizziti usleek,
Jaw zittadi nu runnahs teek!
Lad tahdatees jo drohschakas,
Prett wihra wahrdeem zeetakas.

7.

Pehz maht ir wihru isfunniht,
Par blehdi, nelgu isgahniht,
Ka jabrihnahs, kur nahzis nu
Lahs welns eelsch kohschu waidfinu.

8.

Un gribbetu tu zekku greest,
Tam dumpim abtri gallu spreest,
Lal seewa wihram ne klausa,
Fr Wahziski, lad labbiua.

9.

Us saweem nisseem pastabw ta,
Ka Schiggans sawa rummalä;
Un kluffu ahtrak ne zeetihse,
Lihds wihrs nu meeru istaifihse.

10.

Man seewas-wihrs to stahstija,
Pee prezziabum ta mahzija.
Es ne sinnu woi buhtu ta,
Bet ta tee wahrdi skanneja.

11.

Ja wiffas tahdas ne buhtu,
Lil pahwwehrtigas ne kluchtu,
Lad luhdschahs mihli, pazeestees,
Par mannu dseesmu ne pihktees.

12.

Wats gan ne esmu redsejis,
Ro zits man teizis, klausijis.
Ja wiffas meitas tahdas ween,
Lad ne prezzetohs dasch nudeen.

13.

Bet kad nu wiffi seewojahs,
Un dauks ir-laimé preezajahs,
Lad klausu gan, ka wiff naw ta,
Ka zitti wihri stahstija;

14.

Ladeht mans prahts-nu pahrgrohsahs,
Dasch zittadi man isleekahs:
Kur rohsees seeb, tur ehrlschki aug,
Ne tadeht pikts us rohsehm raug'!

15.

Urr' wihri daschreis wainigi,
Kad mahjäs eet nemeerigi.
Lapehz irr abbeem jawaldahs:
„Kam patihk, lai til prezzajahs!“

E. J. E.

Leesas fluddinaschana.

Zaur scho tohy sinnamu darrihts, ka tai 23schä
August f. g. pee Frank-Seffawas pagasta teefas tohs
aisturretus lohpus ta zittahrtiga mohderneeka Johann
Wiedemann, prohti: sirgus, gohwis, aitas, zuhkas
un sohhs mairakfohlitajem uhtrupé pahrdohs. Frank-
Seffawas pagasta teefa, tai ztra August 1852. 1

(L. L.) Pagasta wezzajahs Fr. Schirmer.
(Nr. 84.) Pag. teefas stribw. Job. Freyberg.

Zitta fluddinaschana.

Leelas Behrses Lamberta-tirgu schinni gaddä ne tur-
rehs ka lihds schim tai 17tä, bet tai 18tä September,
tä ka tohs bohtis jaw warrehs eefahkt tai 17tä Sep-
tember pehz pusedeenas zelt. Leelas Behrses nuwschas
waldischana, tai gtä August 1852. 2

Sianna preeksch ffohlahm.

Zelgawä pee Steffenhagen kunga irr dabbujami:

Janni preekschrafsiti,

par 30 kap. fudr.,

teem Latweescheem par labbu apgahdati, kas gribb
mahzitees rakstih. Us 12 lappahm te irr farakstias
tahs masas un leelas behkstabas un kohpa farakstiti
wahrbi; eefahkht irr eelitti leeli un ruppi raksti, tad
arween smalkati un beidscht til smalki wahrbi, ka tee
raksta, kas jaw proht ar spalwu labbi wilkt. Wirmä
un obrä lappä irr ta A B C, treschä lappä wiffadi
kriftiti wahrbi, itä un itä muhsu Kursemmes pilshiti
un wiffas lassichanas sibmes, gtä un trä muhsu lee-
las un masas nupes, stä lappä wiffas zipperes un lä
tahs kohpa jalassa un ja-issauz, gtä wiffu mehneschu
wahrbi un deenas irr peeminneti, tad no 10tas lihds
12tai lappai wiffi kriftigi fwehtki un kalabbad tee irr
jashwinn irr isteikts, lai behrni to no galwas ismah-
zahs. — Schee preekschrafsiti Wahzlemme irr ap-
gahdati un pahrlseeku smukki taifiti; bet kad Wahzsem-
neeki Latweeschu wallodu til skaidri ne proht, tad da-
schä weektä teem zits wahrds irr missejees un nepareisi
nosikts. Par to gan ne weens ne launosees, kad
redsehs, zil derrigi schee preekschrafsiti irr behr-
neem, kas mahzahs ar spalwu rakstih. E—J.

Brihw drikkelt.

No jubrmallas-gubernias augstas waldischanas puffed: Collegienrath v. Braunschweig, Zensor.

No. 232.